

доступ них сторонніх осіб. Здебільшого це зводиться до відсутності на комп'ютері, комунікаторі різноманітних «антивірусних» програм, наявність проблем у роботі відповідного пристрою, порушення в роботі електронної пошти чи соціальної сторінки, наявність листів на електронній пошті із підозрілим змістом тощо.

У той же час, зволікання користувача на певні проблеми в роботі персонального комп'ютера (стаціонарного, портативного, планшетного), смартфона тощо призводить до втрати дорогоцінного часу своєчасного виявлення осіб, які несанкціоновано втручаються у відповідний пристрій (засіб) та отримують необхідні відомості.

Отже, своєчасне виявлення шкідливого програмного забезпечення надасть можливість попередити незаконне викрадення даних особи (особисті дані, дані кредитних карток, відомості про особисте життя тощо), припинити загалом несанкціоноване втручання в роботу інформаційної системи та виявити осіб причетних до такого втручання.

Фоменко А.Є.

кандидат юридичних наук
ректор

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Бойко Д.Д.

кандидат юридичних наук
начальник територіального
сервісного центру МВС
у Дніпропетровській області

Вишня В.Б.

доктор технічних наук, професор,
професор кафедри
економічної та інформаційної безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У БОРОТБІ З ВИКРАДАННЯМ ВАНТАЖІВ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ

Сьогодні залізничний транспорт України забезпечує біля двох третин усього вантажообігу в країні. Великі матеріальні цінності, що зосереджені на транспорті, вимагають надійної охорони їх від злочинних зазіхань. Разом з тим на залізницях країни ще широко поширені викрадення вантажів з рухливого складу. Особливому викраданню підлягають високоліквідні вантажі, зокрема метал та металопродукат, нафтопродукти, феромарганець, вугілля. Усе

це свідчить про те, що боротьба з цим видом злочинів – одне з найважливіших завдань Національної поліції.

Розслідування викрадань вантажів з потягів має свої особливості. Рух потягу дозволяє відстрочити момент виявлення факту викрадання, утрудняє встановлення часу і місця злочину. Тому велику роль у розслідуванні грає своєчасне фіксування факту викрадання. І в цьому нам повинні допомогти сучасні засоби технічного контролю завантаження вагонів потягів, що використовують комп'ютерну техніку, передові методи прийому і передачі інформації по корпоративним мережам зв'язку.

У рамках вирішення даної проблеми у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ запропонований підхід, наукові і технічні рекомендації стосовно здійснення оперативного контролю вантажів, що транспортуються на «Укрзалізниці».

І тут виникає питання інформаційно-технічного забезпечення оперативно-розшукової діяльності Національної поліції України при розкритті та розслідуванні викрадань вантажів.

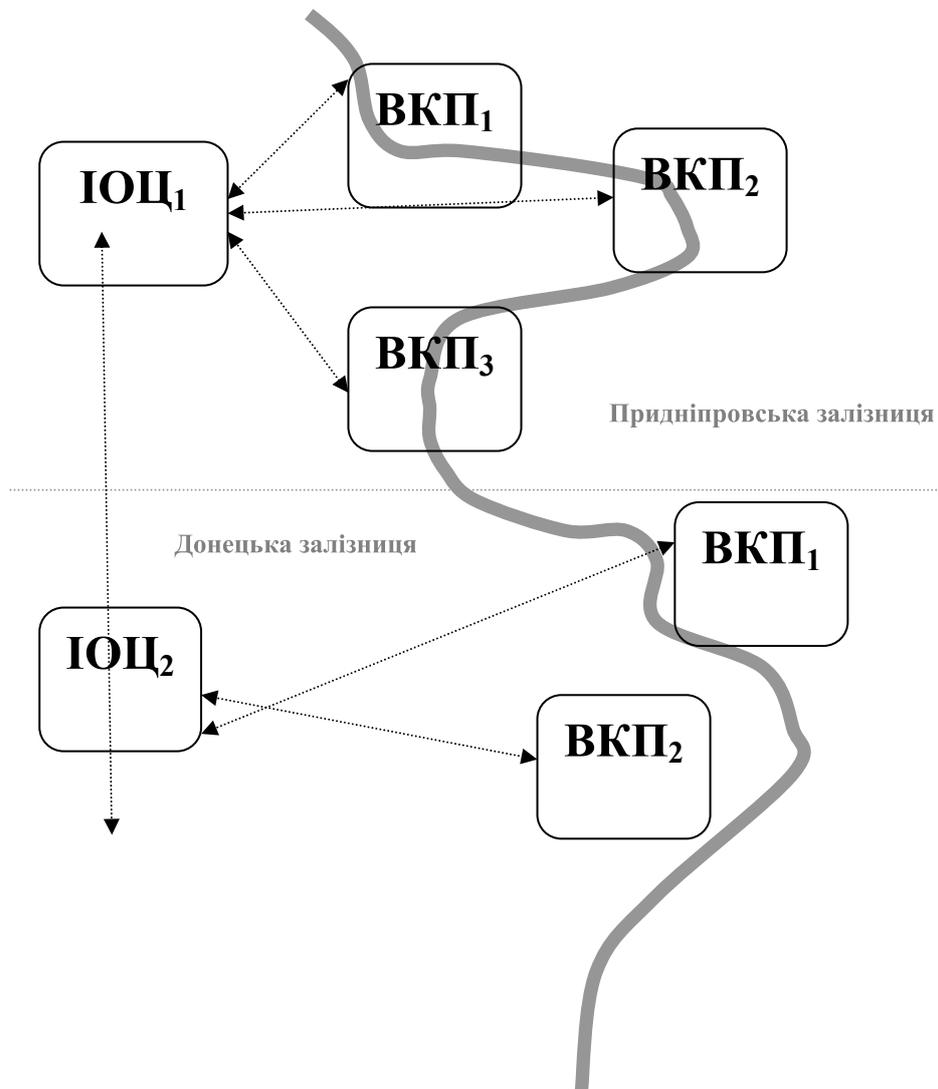

Рис.1. Схема мережі електронного супроводження вантажів на залізницях

Тобто нас турбує не тільки фіксація самого факту скоєння викрадання, а й кількісна оцінка масштабу викрадань та виділення ділянки де була вчинена виїмка вантажу. Це безумовно важлива інформація, яка дозволить оперативно реагувати на факти злочину.

Але не менш важливою є та частина інформаційно-технічної підтримки, яка дозволить оперативному складу поліції швидко виявити та знешкодити злочинців. Тобто річ йде про надання оперативним співробітникам, а потім і слідчим, надійного інструментарію, що базується на сучасній комп'ютерній техніці та передових інформаційних технологіях, який дозволить скоротити термін розкриття злочину і зменшити обсяг необхідної для виконання оперативно-розшукової роботи.

Таким чином, якщо для ефективної боротьби з викраданнями вантажів на залізницях нами пропонується побудувати систему вагоконтрольних пунктів (ВКП), які будуть об'єднані у єдину інформаційну мережу контролю вантажоперевезень та замкнену на інформаційний обчислювальний центр (ІОЦ) залізниці (рис.1).

Але, це рішення є тільки частиною завдання по боротьбі зі злочинністю на залізницях. Інформаційне забезпечення проекту, в цьому разі, буде здійснювати електронне пересилання натурального листа потягу у напрямку його руху (від одного ВКП до іншого), виділення у потягу вагонів, які потребують вагового контролю, налаштування обладнання ВКП на зважування тільки визначених вагонів та порівняння маси зваженого вагону з даними натурального листа (тобто масою вагону з вантажем по станції відправлення). Вихідна форма зведень у разі наявності нестачі маси вантажу у вагоні матиме вигляд (рис.2).

Тут ми спеціально не торкаємось питань технічної реалізації самих ВКП та особливостей отримання достовірної інформації про масу вагону у потягу, що рухається. Ці зведення можна отримати у роботі [1, с.237-239].

В разі виявлення на ВКП факту нестачі вантажу у вагоні обладнання пункту виділяє ділянку шляху потягу де скоєний злочин (між двома ВКП). Опісля чого, інформаційне забезпечення системи повинно утворити стандартний запит до ІОЦ залізниці про графік руху цього потягу на виділеній ділянці, для виявлення часу та місця зниження швидкості руху, зупинок та інше, тобто визначення можливого місця та часу викрадання. Графік руху потягу є документом, що повинен додаватися до обов'язкових документів у дії оперативно-слідчої групи по факту здійсненого викрадання. Оперативне його отримання буде сприяти прискоренню розкриття злочину.

Найменування ваговимірювального пункту

Потяг №			Дата, година				Не-стача, т	Примітка: пункт призначення вантажу, дата та час його завантаження
Порядковий номер вагона у потягу	Особистий номер вагона	Найменування вантажу	Вага вагону та вантажу, т		По даним електронного контролю			
			По супроводжувальним документам		Брутто	Нетто		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
-----	-----	-----	-----	-----	-----	6-(4-5)	5-7	-----
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----
---	---	-----	---	---	-----	---	---	-----

Дата і час проходження попереднього пункту електронного контролю вантажоперевезень _____

Перелік осіб, що мали відношення до обробки вантажу (заповнюється у випадку появи в графі 8 значень, що свідчать про факт розкрадання вантажу):

1. ПІБ, посада особи, що займалась навантаженням.
2. ПІБ, посада працівника залізниці.
3. ПІБ, посада постачальника вантажу.

Рис.2. Вихідна форма зведень про зважування потягу на ВКП у разі виявлення нестачі вантажу у вагоні

Однак, все це тільки початок інформаційної підтримки роботи співробітників підрозділів Національної поліції. Для ефективних дій по розшуку злочинців, на нашу думку, потрібні статистичні та аналітичні матеріали стосовно способу, місця та виду викрадань, тобто потрібна загальна криміналістична характеристика викрадання конкретного виду вантажу.

Злочинні угруповання, що займаються викраданням та збутом вантажів, а зараз потрібно вести мову саме про їх діяльність, мають вузьку спеціалізацію (вугілля, метал або феромарганець). Тому неважко створити електронну базу даних про такі угруповання з урахуванням територіальності їх дій. І тоді, при фіксуванні викрадання вантажу, оперативний співробітник поліції може просто отримати зведення про можливих злочинців та інформаційну базу про аналогічні злочини у цьому регіоні, чи відрізку залізниці, виділити напрямок для подальшого розслідування. Наявність додаткової інформації про співробітників залізниці, стрільків воєнізованої охорони, що мали доступ до обробки вантажів, які викрадені, також буде сприяти розкриттю

злочину.

В цілому нами була розроблена структура та визначені зміст бази даних, яка повинна буде сформована при впровадженні на залізницях інформаційно-комп'ютерної мережі ваговимірювальних пунктів для контролю вантажів, що транспортуються на залізницях. Реалізація проекту дозволить здійснити концепцію інформаційного забезпечення оперативно-розшукової діяльності підрозділів Національної поліції України стосовно боротьби з викраданням високоліквідних вантажів на залізницях.

Ефективність використання запропонованих технічних засобів підрозділами Національної поліції не викликає сумніву, однак, виникає необхідність їх усебічної нормативно-правової регламентації. Зокрема, розв'язання питання про правову підставу застосування технічних засобів вагового контролю (ВКП) і використовуваних тактичних прийомів.

Особливу актуальність ці питання здобувають у процесі проведення оперативно-розшукових заходів. Тобто тих форм діяльності, змістом яких є виявлення і фіксація ознак злочинів і фактичних даних, що мають доказове значення при встановленні осіб, які здійснили злочин, та їх розшуку.

1. Вишня В.Б., Вишня О.В. Електронні ваговимірювальні системи для контролю вантажів на залізницях / Сборник научных трудов Национальной горной академии Украины. – Днепропетровск, 2001. – С.236-240.

Хмеленко В.В.
здобувач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
та спеціальної техніки
факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМ

На сучасному етапі державотворення особливої уваги заслуговує якісно новий підхід до діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів, яка повинна ґрунтуватися на конституційних принципах захисту прав і свобод людини, верховенства права і законності. Це, насамперед, означає, що працівники оперативних підрозділів правоохоронних органів у своїй діяльності повинні не просто орієнтуватися на загальноправові принципи або декларувати їх, а приймати відповідні рішення безпосередньо на їх основі. У зв'язку з цим актуальності набуває дослідження принципів оперативно-